

รายงานเสนอต่อสำนักงานศาลยุติธรรมเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาดูงาน
อบรมหลักสูตรกระบวนการพิจารณาคดีครอบครัวและมรดกในกฎหมายอิสลาม

ณ สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

ระหว่างวันที่ ๒๐-๒๔ มีนาคม ๒๕๖๐

เรื่อง

การศึกษาดูงาน ณ ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์

รายนามคณะผู้จัดทำ

๑-นายมะดารี โต๊ะและ ดะโต๊ะยุติธรรมประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
ยะลา

๒-นายทวี หลีเยาว์ ดะโต๊ะยุติธรรมประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด

ปัตตานี

๓-นายฮัมการ์ มะวัง ดะโต๊ะยุติธรรมประจำศาลเยาวชนและครอบครัวจังหวัด
นราธิวาส

สำนักงานศาลยุติธรรม

สารบัญ

เรื่อง	หน้า
สภาพปัญหาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการศึกษา	๒
ขอบเขตการศึกษา	๓
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	๓
ศาลอุทธรณ์	๔
ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา	๖
องค์ประกอบของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา	๖
การพิจารณาคดีของศาลสูงสุดหรือฎีกา	๖
อำนาจหน้าที่ของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา	๗
อำนาจหน้าที่ของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย	๙
กระบวนการพิจารณาคดีของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา	๑๐
วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ	๑๓
แนวทางแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงข้อดีข้อเสียเรื่องการดำเนินกระบวนการพิจารณาในชั้นอุทธรณ์และฎีกา	๑๔
สรุปและข้อเสนอแนะ	๑๕
ภาคผนวก	๑๖

บทที่ ๑

บทนำ

ปัญหาและความสำคัญของปัญหา

สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ มีที่ตั้งประเทศเป็นเกาะ ซึ่งมีประมาณ ๑,๑๐๗ เกาะ. มีพื้นที่ ประมาณ ๒๘๙,๑๗๐ ตร.กม หรือประมาณ ๓ ใน ๕ ส่วนของประเทศไทย ห่างจากประเทศไทยประมาณ ๑๘,๐๐๐ กม. การเดินทางด้วยเครื่องบินใช้เวลา ๓ ชั่วโมง ประชากรประมาณ ๘๓,๐๕๔,๐๐๐ คน (กรกฎาคม ๒๕๔๘) ชาวฟิลิปปินส์ นับถือศาสนาคริสต์นิกายโรมันแคธอลิกประมาณ ๘๓% (มากเป็นอันดับที่ ๔ ของโลก) นิกายโปรเตสแตนต์ ประมาณ ๙% (มากเป็นอันดับที่ ๑๓ ของโลก) ศาสนาอิสลาม ประมาณ ๕% ศาสนาพุทธและอื่น ประมาณ ๓% รัฐธรรมนูญระบุให้ภาษาฟิลิปปิโน(Filipino) และภาษาอังกฤษ เป็นทางภาษาทางการ ภาษาตากาล็อก เป็นภาษาประจำชาติ มีการใช้ภาษาต่างๆ มากกว่า ๑๗๐ ภาษา ฟิลิปปินส์เคยตกเป็นเมืองขึ้นของสเปน และสหรัฐอเมริกา กว่า ๔๐๐ ปี ได้รับเอกราชสเปนเมื่อ ๑๒ มิถุนายน ๑๘๔๑-๒๘๙๘ ฟิลิปปินส์จัดระบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย ตามแบบ สหรัฐอเมริกา โดยมีประธานาธิบดีเป็นประมุข และเป็นหัวหน้าคณะผู้บริหารประเทศ ฟิลิปปินส์มีระบอบประธานาธิบดีเป็นรัฐเดี่ยว มีวาระสมัยละ ๖ ปี มีนางกลอเรีย มาคาปากัลป์ อาร์โรโย เป็นประธานาธิบดี(H.E.Mrs.Gloria Macapagal Arroyo) (ปัจจุบัน ๒๕๕๒) ฟิลิปปินส์เป็นประเทศเดียวในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ที่อยู่ภายใต้อิทธิพลตะวันตก ก่อนจะมีการพัฒนาวัฒนธรรมของตนเอง วัฒนธรรมฟิลิปปินส์จะมีส่วนคล้ายคลึงประเทศแถบละตินอเมริกา ดัง อาร์โนลด์ โจเซฟ ทอยน์บี(Arnold Joseph Toynbee) นักประวัติศาสตร์ชาวอังกฤษเคยกล่าวเอาไว้ว่า ฟิลิปปินส์เป็นประเทศในละตินอเมริกาที่ถูกพัดพาไปยังตะวันออก โดยคลื่นทะเลยักษ์

ฟิลิปปินส์ แบ่งหน่วยการปกครองรัฐบาลท้องถิ่น(Local Government units) ออกเป็น

- เขต (Region) เป็น ๑๗ เขต ซึ่งทุกจังหวัดถูกจัดอยู่ใน ๑๖ เขต ยกเว้นเขตนครหลวงที่แบ่งเป็นเขตพิเศษ ๔ แห่ง
- จังหวัด (Province) ๗๖ จังหวัด
- เมือง (City) ๖๐ เมือง
- เทศบาล (Municipal) ๑,๕๓๒ เทศบาล

- บารังไก (Baranggay) ๔๐,๙๐๔ บารังไก หน่วยท้องถิ่นเล็กที่สุดเทียบเท่าหมู่บ้าน

สำหรับระบบกฎหมายนั้น ระบบกฎหมายของฟิลิปปินส์เป็นการรวมกันของกฎหมายแองโกล อเมริกัน กฎหมายโรมัน กฎหมายสเปนและขนบธรรมเนียมประเพณีของคนพื้นเมือง จนเรียกได้ว่าระบบกฎหมายของประเทศฟิลิปปินส์เป็นระบบผสมระหว่างคอมมอนลอว์และซีวิลลอว์ ส่วนระบบศาลของประเทศฟิลิปปินส์ได้รับอิทธิพลจากทั้งสเปนและอเมริกา โดยฟิลิปปินส์แบ่งศาล เป็น ๔ ระดับได้แก่

๑ - ศาลระดับท้องถิ่น เป็นศาลซึ่งจะหมุนเวียนกันไปพิจารณาคดีเทศบาลต่างๆโดยรับพิจารณาเฉพาะคดีที่ไม่ยุ่งยากและไม่ร้ายแรงนัก

๒ - ศาลระดับภูมิภาค มีทั้งหมด ๑๖ ภาคตามเขตปกครอง เป็นศาลที่พิจารณาคดีที่มีความยุ่งยากหรือมีโทษร้ายแรงกว่าศาลท้องถิ่นและมีอำนาจในการพิจารณาคดีอุทธรณ์จากศาลท้องถิ่น

๓ - ศาลระดับชาติ เป็นศาลอุทธรณ์และศาลศาสนาอิสลาม ส่วนมากจะรับพิจารณาคดีอุทธรณ์ด้านภาษีและศาลพิจารณาคดีข้าราชการและเจ้าหน้าที่ข้อหาคดีทุจริตคอร์รัปชันภายใต้รัฐบัญญัติการป้องกันการทุจริต ประพฤติมิชอบรวมถึงข้อพิพาทเกี่ยวกับกฎหมายอิสลาม

๔ - ศาลสูง ประกอบด้วยประธานศาลสูงและคณะผู้พิพากษาศาลสูง จำนวน ๑๔ คน รับพิจารณาคดีการเมืองคดีอุทธรณ์ คดีฎีกา รวมถึงคดีที่มีความสำคัญระดับประเทศ เช่น การสั่งถอดถอนประธานาธิบดีออกจากตำแหน่งรวมทั้งพิพากษาคดีข้อโต้แย้งต่างๆเกี่ยวกับการเลือกตั้ง ประธานาธิบดี หรือกรณีอื่นๆที่เกี่ยวกับประธานาธิบดีตามที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญ หรือระงับการประกาศใช้กฎอัยการศึกเป็นต้น นอกจากนี้ยังพิจารณาคดีอุทธรณ์ต่างๆที่มาจากศาลอุทธรณ์

ด้วยเหตุดังกล่าวจึงเห็นควรทำการศึกษาในเรื่องนี้ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งการอบรมไปดุงงาน ณ ประเทศฟิลิปปินส์ และอาจจะเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้ที่สนใจในเรื่องนี้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

ในการศึกษาเรื่อง “ การศึกษาดูงาน ณ ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา สาธารณรัฐฟิลิปปินส์ “

ซึ่งได้กำหนดวัตถุประสงค์ดังต่อไปนี้

(๑) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศาลอุทธรณ์ ของประเทศฟิลิปปินส์

(๒) เพื่อศึกษาเกี่ยวกับศาลฎีกา ของประเทศฟิลิปปินส์

(๓) เพื่อทำการเปรียบเทียบระหว่างศาลของประเทศฟิลิปปินส์ และศาลของประเทศไทย

ขอบเขตการศึกษา

การศึกษาครั้งนี้จะอยู่ในขอบเขตดังนี้

(๑) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลอุทธรณ์

(๒) ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลฎีกา

(๓) ศึกษาการเปรียบเทียบระหว่างบทบาทหน้าที่ของศาลในประเทศฟิลิปปินส์และประเทศไทย

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

การศึกษาปัญหาดังกล่าวคาดว่าจะได้รับประโยชน์ดังนี้

(๑) ทำให้ทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลอุทธรณ์

(๒) ทำให้ทราบเกี่ยวกับบทบาทหน้าที่ของศาลฎีกา

(๓) ข้อมูลจากการศึกษาในครั้งนี้ สามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานสำหรับผู้เกี่ยวข้องในปรับปรุง

บทบาทหน้าที่ของศาลให้ดีขึ้น

บทที่ ๒

ประเทศฟิลิปปินส์มีการปกครองประเทศระบอบประชาธิปไตย แบบสาธารณรัฐ มีระบบรัฐบาลเป็นรูปแบบประธานาธิบดีซึ่งมาจากการเลือกตั้ง กล่าวคือ เป็นประมุขและผู้นำรัฐบาล ทั้งนี้มีการแบ่งอำนาจอธิปไตย ออกเป็น ๓ ส่วน คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ จุดที่เป็นโดดเด่นของการปกครองประเทศฟิลิปปินส์ คือ การจัดให้มีการเลือกตั้งผู้ปกครองตั้งแต่ระดับประธานาธิบดี รองประธานาธิบดี วุฒิสมาชิก จนถึงผู้ปกครองระดับท้องถิ่นบารังไก ซึ่งเป็นหน่วยปกครองเล็กที่สุดเทียบเท่าระดับหมู่บ้าน รัฐบาลท้องถิ่นในแต่ละจังหวัดมีอิสระในการปกครองตนเองภายใต้การกำกับดูแลของกระทรวงมหาดไทย

ศาลอุทธรณ์

ศาลอุทธรณ์ มีหน้าที่พิจารณาคดีอุทธรณ์ที่ส่งมาจากศาลระดับภูมิภาค หรือพิจารณาคดีอุทธรณ์อื่นที่มีได้กำหนดให้เป็นอำนาจของศาลสูงสุด ในกรณีเช่นนี้คำพิพากษาของศาลอุทธรณ์จึงเป็นที่สุดในปัญหาข้อเท็จจริงในระดับเดียวกับศาลอุทธรณ์ ยังมีศาลชั้นฎีกาพิเศษที่มีเขตอำนาจเฉพาะ ๒ แห่ง คือ

(๑) ศาลอาญาพิจารณาคดีทุจริตและการฉ้อราษฎร์บังหลวงของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ซึ่งประกอบด้วย ผู้พิพากษาหัวหน้าคณะและผู้พิพากษา รวมจำนวน ๑๕ คน โดยมีองค์คณะย่อย ในการพิจารณาพิพากษาคดี ๕ องค์คณะ แต่ละองค์คณะจะประกอบไปด้วยผู้พิพากษาจำนวน ๓ คน คำพิพากษาของศาลอาญาพิจารณาคดีทุจริตและการฉ้อราษฎร์บังหลวงสามารถฎีกาต่อศาลสูงสุดได้

(๒) ศาลอุทธรณ์ภาษี ซึ่งมีเขตอำนาจเฉพาะในการพิจารณาคดีอุทธรณ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษีประกอบด้วยผู้พิพากษาหัวหน้าคณะและผู้พิพากษา รวมจำนวน ๙ คน ศาลอุทธรณ์ภาษีสามารถพิจารณาคดีโดยองค์คณะใหญ่หรือองค์คณะย่อย ซึ่งมี ๓ องค์คณะ แต่ละองค์คณะประกอบไปด้วยผู้พิพากษา จำนวน ๓ คน

สำนักงาน

ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา

ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา (The Supreme Court) เป็นศาลชั้นสุดท้ายของกระบวนการยุติธรรมของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์คำพิพากษาจึงถือเป็นที่สุดและผูกพันศาลล่าง องค์ประกอบของศาลสูงสุด ประกอบไปด้วยผู้พิพากษาหัวหน้าศาล จำนวน ๑ คน และผู้พิพากษาศาลสูงสุด จำนวน ๑๔ คน จำนวนรวม ๑๕ คน โดยปัจจุบันนางมาเรีย โลอูร์เดส เซเรโน (Ms. Maria Lourdes P.A. Sereno) ดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาหัวหน้าศาล และมีผู้พิพากษาสตรี จำนวน ๓ คน ทั้งนี้ ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลและผู้พิพากษาศาลสูงสุดจะได้รับการแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีจากบัญชีรายชื่อผู้ได้รับการเสนอชื่ออย่างน้อย จำนวน ๓ รายชื่อต่อหนึ่งตำแหน่งที่ว่างลง ซึ่งบัญชีรายชื่อนี้จัดทำโดยคณะกรรมการด้านการยุติธรรมและเนติบัณฑิต

องค์ประกอบของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา

ผู้พิพากษาในศาลสูงสุดจะแต่งตั้งจากผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างและมีความรู้อย่างกว้างขวางในทางกฎหมาย ทั้งนี้ ผู้พิพากษาศาลสูงสุดต้องเป็นผู้มีสัญชาติฟิลิปปินส์โดยกำเนิด เป็นผู้ซึ่งเคยดำรงตำแหน่งผู้พิพากษาศาลชั้นต้น หรือปฏิบัติงานด้านกฎหมายในประเทศฟิลิปปินส์ ไม่น้อยกว่า ๑๕ ปี และต้องมีอายุไม่น้อยกว่า ๔๐ ปี ทั้งนี้ผู้พิพากษาในศาลสูงสุดจะเกษียณเมื่ออายุครบ ๗๐ ปีบริบูรณ์ เว้นแต่ กรณีต้องพ้นจากตำแหน่งเพราะเหตุผลด้านสุขภาพ ความตาย หรือการถอดถอนออกจากตำแหน่ง

การพิจารณาคดีของศาลสูงสุดหรือฎีกา

สำหรับองค์คณะในการพิจารณาพิพากษาคดีสามารถแบ่งได้เป็น ๒ ประเภท ได้แก่ องค์คณะใหญ่ซึ่งประกอบด้วยผู้พิพากษาทั้ง ๑๕ คน ทั้งนี้ ตามข้อกำหนดศาลสูงสุด องค์คณะใหญ่ในการพิจารณาและทำคำวินิจฉัยต้องประกอบด้วยผู้พิพากษาไม่น้อยกว่า ๘ คน ในกรณีที่ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลสูงสุดไม่อยู่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ให้รองผู้พิพากษาหัวหน้าศาลที่มีอาวุโสมากที่สุดทำหน้าที่ประธานขององค์คณะ ส่วนองค์คณะย่อย ในศาลสูงสุดมีอยู่ ๓ องค์คณะ แต่ละองค์คณะประกอบไปด้วยผู้พิพากษาจำนวน ๓ คน ๕ คน หรือ ๗ คน ตามดุลยพินิจของศาล ที่ผ่านมาศาลสูงสุดกำหนดให้องค์คณะย่อยประกอบด้วยผู้พิพากษาจำนวน ๕ คนเป็นหลัก ซึ่งองค์ประกอบขององค์คณะย่อยจะจัดแบ่งตามลำดับอาวุโสของผู้พิพากษาในศาลสูงสุด โดยมีรายละเอียดดังนี้

(๑) องค์คณะย่อยคณะที่หนึ่งมีผู้พิพากษาหัวหน้าศาลสูงสุดทำหน้าที่ประธานขององค์คณะ

(๒) องค์คณะย่อยคณะที่สอง มีผู้พิพากษาศาลสูงสุดที่อาวุโสเป็นลำดับที่สองทำหน้าที่ประธานขององค์คณะ

(ก) องค์คณะย่อยคณะที่สาม มีผู้พิพากษาศาลสูงสุดที่อาวุโสเป็นลำดับที่สามท ำหน้าที่ประธานขององค์คณะ อย่างไรก็ตาม ผู้พิพากษาหัวหน้าศาลย่อมไว้ซึ่งอำนาจในการพิจารณาเหตุผลอื่นนอกเหนือจากการจัดแบ่งองค์คณะตามลำดับอาวุโส โดยปกติแล้ว เมื่อศาลสูงสุดรับพิจารณาคดีคืบนั้นๆ จะเข้าสู่องค์คณะย่อยโดยผู้พิพากษาหัวหน้าคณะในแต่ละคณะจะเป็นผู้พิจารณาจ่ายสำนวนแก่ผู้พิพากษาในองค์คณะให้เป็นผู้รับผิดชอบสำนวน แต่หากเป็นคดีที่มีประเด็นเกี่ยวข้องกับบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญคดีดังกล่าวจะถูกโอนไปสู่การพิจารณาคดีขององค์คณะใหญ่ เว้นแต่ เป็นกรณีศาลสูงสุดเคยมีแนวคำพิพากษาในประเด็นข้อกฎหมายดังกล่าวแล้ว

อำนาจหน้าที่ของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา

รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๘๗ หมวดที่ ๘ กำหนดให้ศาลสูงสุดศาลหนึ่ง และศาลล่างตามจำนวนที่กฎหมายกำหนด เป็นผู้ใช้อำนาจตุลาการ กล่าวอีกนัยหนึ่ง ศาลสูงสุดมีอำนาจหน้าที่โดยจำแนกเป็น ๒ ประเภท คือ อำนาจในการพิจารณาพิพากษาคดีและอำนาจในการบริหารงานคดีภายในองค์กร ดังนี้

(๑) อำนาจพิจารณาพิพากษาคดี

อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี ถือเป็นภารกิจหลักของศาลสูงสุดที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย และตามรัฐธรรมนูญ สำหรับการพิจารณาฎีกานี้ต้องเป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ในขณะที่ปัญหาในข้อเท็จจริงต้องเป็นที่ยุติแล้วจากศาลล่าง นอกจากนี้ ศาลสูงสุดยังมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการวินิจฉัยข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิที่มีผลบังคับตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการพิจารณาวินิจฉัยกรณีการใช้อำนาจโดยมิชอบและปราศจากอำนาจโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป

รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๘๗ หมวดที่ ๘ มาตรา ๕ ได้บัญญัติอำนาจหน้าที่ของศาลสูงสุดในการพิจารณาพิพากษาคดี ซึ่งมีสาระสำคัญ ดังนี้

๑ - อำนาจพิจารณาคดีในชั้นต้น ได้แก่ คดีที่เกี่ยวข้องกับเจ้าหน้าที่ทางการทูตเอกอัครราชทูต อัครราชทูต และกงสุล

๒ - อำนาจพิจารณาฎีกาของคู่ความที่คัดค้านคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลล่างโดยศาลสูงสุดมีอำนาจตรวจสอบ แก้ไข กลับ หรือยืนยันคำพิพากษาของศาลอุทธรณ์ ทั้งนี้ ตามที่กฎหมาย หรือระเบียบกระบวนการพิจารณาคดีของศาลกำหนดไว้ โดยมีอำนาจพิจารณาฎีกาในกรณีดังต่อไปนี้

(ก) คดีความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของสนธิสัญญา ข้อตกลงของฝ่ายบริหาร หรือข้อตกลงระหว่างประเทศ กฎหมาย รัฐกำหนด ประกาศ คำสั่ง หรือระเบียบ

(ข) คดีความชอบด้วยกฎหมายของปัญหาที่เกี่ยวกับภาษีอากร

(ค) คดีข้อโต้แย้งกรณีปัญหาเกี่ยวกับเขตอำนาจของศาลล่าง

(ง) คดีอาญาที่มีโทษจำคุกตลอดชีวิต หรือมีระวางโทษที่สูงกว่า

(จ) คดีที่มีการฎีกาในประเด็นปัญหาข้อกฎหมายนอกจากอำนาจหน้าที่ของศาลสูงสุดตามที่บัญญัติไว้ในรัฐธรรมนูญแล้ว ข้อกำหนดศาลสูงสุด หมวดที่ ๒ เรื่องโครงสร้างการปฏิบัติหน้าที่ มาตรา ๓ ยังได้กำหนดให้องค์คณะใหญ่ของศาลสูงสุดสามารถพิจารณาพิพากษาคดีเพิ่มเติม

๓ - อำนาจพิจารณาคดีที่เกี่ยวข้องกับคำวินิจฉัย คำสั่ง มติ ของคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน คณะกรรมการการเลือกตั้ง และคณะกรรมการตรวจเงินแผ่นดิน

๔ - อำนาจพิจารณาคดีที่ต้องมีการกลับหรือแก้ไขหลักการที่ได้มีการพิพากษาไว้แล้วโดยองค์คณะใหญ่ หรือองค์คณะย่อย

๕ - อำนาจพิจารณาคดีที่มีปัญหาโต้แย้งการพิจารณาพิพากษาขององค์คณะย่อยตั้งแต่สององค์คณะหรือมากกว่านั้น

๖ - อำนาจพิจารณาคดีขององค์คณะย่อยที่มีประเด็นอันส่งผลกระทบต่อผลกระทบบางทางการเงิน ต่อธุรกิจอย่างกว้างขวาง หรือกระทบกระเทือนต่อสวัสดิการของชุมชน

(๒) อำนาจบริหารงานคดี

อำนาจหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี ถือเป็นภารกิจหลักของศาลสูงสุดที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย และตามรัฐธรรมนูญ สำหรับการพิจารณาฎีกานี้ต้องเป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ในขณะที่ปัญหาในข้อเท็จจริงต้องเป็นที่ยุติแล้วจากศาลล่าง นอกจากนี้ ศาลสูงสุดยังมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการวินิจฉัยข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิที่มีผลบังคับตามกฎหมาย รวมทั้งการพิจารณาวินิจฉัยกรณีการใช้อำนาจโดยมิชอบและปราศจากอำนาจโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป

อำนาจหน้าที่ของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย

การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยศาลสูงสุดของสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ปรากฏอย่างชัดเจนในช่วงต้น ค.ศ. ๑๙๓๖ โดยคำพิพากษาของศาลสูงสุดในคดี Angara v. Electoral Commission ๑๑ เป็นกรณีปัญหาความขัดแย้งเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ระหว่างสภานิติบัญญัติแห่งชาติกับคณะกรรมการการ

เลือกตั้งในการกำหนดระยะเวลาโต้แย้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร คำร้องในคดีนี้มีว่า นาย Jose A. Angara (ผู้ร้อง) ได้ยื่นขอคุ้มครองชั่วคราวมิให้คณะกรรมการการเลือกตั้ง (ผู้ถูกร้องที่ ๑) รับคำร้องโต้แย้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของผู้ร้องในเขตจังหวัด Tayabas ที่ยื่นโดยนาย Pedro Ynsua (ผู้ถูกร้องที่ ๒) ในคดีนี้ศาลสูงสุดวินิจฉัยว่า คณะกรรมการการเลือกตั้งซึ่งเป็นองค์กรอิสระตามรัฐธรรมนูญมีอำนาจหน้าที่วินิจฉัยข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้ง รวมทั้งคุณสมบัติและการดำรงตำแหน่งของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร นอกจากนี้ รัฐธรรมนูญฉบับนี้ (รัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๗๕) ได้กำหนดอย่างชัดเจนให้คณะกรรมการการเลือกตั้งทำหน้าที่วินิจฉัยข้อโต้แย้งที่เกี่ยวกับการเลือกตั้งแทนอำนาจของสภานิติบัญญัติเดิม ฉะนั้น การยืนยันผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของนาย Jose A. Angara ผู้ร้อง โดยสภานิติบัญญัติก่อนเข้ารับตำแหน่งดังกล่าวย่อมไม่เป็นสาระสำคัญและมีได้เป็นการจำกัดอำนาจของคณะกรรมการการเลือกตั้งในการกำหนดระยะเวลายื่นคำร้องโต้แย้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ด้วยเหตุผลดังกล่าว คณะกรรมการการเลือกตั้งย่อมมีอำนาจรับคำร้องโต้แย้งผลการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรกรณีนาย Jose A. Angara ไว้พิจารณาวินิจฉัยศาลสูงสุดจึงมีคำสั่งยกคำขอคุ้มครองชั่วคราว อย่างไรก็ตาม หลังจากคำพิพากษาคดี Angara v. Electoral Commission การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายมีแนวโน้มที่คำพิพากษาเป็นผลมาจากอิทธิพลทางการเมืองของฝ่ายบริหาร คดีตัวอย่างที่ชี้ให้เห็นว่าการใช้อำนาจขององค์กรตุลาการถูกรอรับงำโดยฝ่ายการเมือง ก็คือ คดี Javellana v. Executive Secretary ๑๒ หรือเรียกอีกชื่อหนึ่งว่าคดีการให้สัตยาบันต่อรัฐธรรมนูญ (Ratification Case) ในปี ค.ศ. ๑๙๗๓ โดยเหตุที่สภาร่างรัฐธรรมนูญได้เห็นชอบต่อร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๗๓ และประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส ได้ใช้อำนาจนิติบัญญัติโดยผ่านรัฐสภาจัดให้มีการให้สัตยาบันต่อร่างแก้ไขเพิ่มเติมดังกล่าวในขณะที่มีการประกาศใช้กฎอัยการศึกซึ่งในขณะนั้นประชาชนปราศจากเสรีภาพในการพูด การแสดงความคิดเห็น และการชุมนุมการกระทำดังกล่าวขัดต่อรัฐธรรมนูญ อย่างไรก็ตาม กฎอัยการศึกฉบับนี้กำหนดให้มีการจัดตั้งสภาประชาชน ทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญโดยมีต้องนำไปผ่านการลงประชามติโดยประชาชน และเมื่อร่างดังกล่าวได้ผ่านความเห็นชอบโดยมติเสียงข้างมากของสมาชิกสภาประชาชนแล้ว จึงมีผลบังคับใช้ได้ ประเด็นที่ศาลสูงสุดต้องพิจารณามีอยู่ว่า รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ได้ผ่านกระบวนการให้สัตยาบันโดยชอบด้วยรัฐธรรมนูญหรือไม่ ถึงแม้ว่าศาลสูงสุดโดยมติเสียงข้างมากจำนวน ๖ ต่อ ๔๑๓ เห็นว่า รัฐธรรมนูญฉบับปี ค.ศ. ๑๙๗๓ ที่เสนอโดยสภาร่างรัฐธรรมนูญได้ผ่านการให้สัตยาบันโดยชอบ เนื่องจากรัฐธรรมนูญกำหนดว่าการให้สัตยาบันต้องกระทำโดยการเลือกตั้ง หรือการทำประชามติ โดยประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งตามที่กฎหมายกำหนด แต่ศาลกลับมีคำสั่งให้ยกคำร้องและพิพากษาให้ร่างแก้ไขเพิ่มเติมรัฐธรรมนูญฉบับนี้มีผลบังคับใช้ คำวินิจฉัยนี้ได้สร้างความชอบธรรมให้แก่ฝ่ายบริหารตามรัฐธรรมนูญสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ ค.ศ. ๑๙๗๕ คำวินิจฉัยของศาลสูงสุดกรณีกฎหมายใดขัดหรือแย้งต่อรัฐธรรมนูญหรือไม่นั้น ต้องกระทำด้วยคะแนนเสียงไม่น้อยกว่าสองในสามของจำนวนผู้พิพากษาของศาลสูงสุดทั้งหมด ในขณะที่พิพากษาคดี Javellana v. Executive Secretary ปรากฏว่า มีผู้พิพากษาศาลสูงสุดประกอบเป็นองค์คณะ รวมจำนวน ๑๑ ท่าน ฉะนั้นคะแนนเสียงที่จะทำให้กระบวนการให้สัตยาบันดังกล่าวมิชอบด้วยรัฐธรรมนูญจะต้องมีคะแนนเสียงอย่างน้อย ๗ เสียง โดยประธานาธิบดีเฟอร์ดินานด์ มาร์กอส ในการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว แต่ได้

ส่งผลกระทบต่อความน่าเชื่อถือและศรัทธาต่อกระบวนการยุติธรรมของฟิลิปปินส์ โดยเฉพาะอย่างยิ่งความเป็นอิสระของผู้พิพากษาศาลสูงสุดจากประธานาธิบดีผู้แต่งตั้งผู้พิพากษาเหล่านั้นเข้าดำรงตำแหน่งจนกระทั่งมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบัน ค.ศ. ๑๙๘๗ ซึ่งมีเหตุผลสำคัญเพื่อจำกัดอำนาจของศาลสูงสุด จึงได้บัญญัติเรื่องการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ (Judicial Review) ให้ชัดเจนยิ่งขึ้น เพื่อหลีกเลี่ยงปัญหาการใช้อำนาจของศาลสูงสุดในการตรวจสอบประเด็นการเมืองอย่างเกินขอบเขต โดยได้บัญญัติไว้ในหมวดที่ ๘ มาตรา ๑ ความว่า อำนาจตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของศาลยุติธรรมนั้น ประกอบด้วย อำนาจในการวินิจฉัยข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิที่มีผลบังคับตามรัฐธรรมนูญ รวมทั้งการพิจารณาวินิจฉัยกรณีการใช้อำนาจโดยมิชอบและปราศจากอำนาจโดยหน่วยงานของรัฐ ในปี ๒๐๑๔ ศาลสูงสุดได้รับฎีกาของกลุ่มคริสตจักรกว่า ๑๐ กลุ่ม โต้แย้งว่ากฎหมายคุมกำเนิดค.ศ. ๒๐๑๒ (Responsible Parenthood and Reproductive Health Act of ๒๐๑๒ the RH Law) ที่ลงนามโดยประธานาธิบดีเบนิโน อากีโนที่ ๓ เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๒๐๑๒ มีปัญหาความชอบด้วยรัฐธรรมนูญ ศาลสูงสุดจึงมีคำสั่งให้ระงับการบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ไว้ก่อน และได้มีคำตัดสินว่ากฎหมายคุมกำเนิดไม่ขัดต่อรัฐธรรมนูญ ส่งผลให้การคุมกำเนิดเป็นเรื่องที่ไม่ผิดกฎหมาย โดยสาระสำคัญของกฎหมายฉบับนี้ได้กำหนดให้กระทรวงสาธารณสุขต้องสนับสนุนการแจกจ่ายถุงยางอนามัยและยาคุมกำเนิดให้แก่ประชาชนโดยไม่มีค่าใช้จ่ายแต่อย่างใด วิชาแพศศึกษาจะต้องบรรจุเป็นหลักสูตรภาคบังคับของโรงเรียน เจ้าหน้าที่สาธารณสุขต้องได้รับการอบรมเรื่องการวางแผนครอบครัว และเจ้าหน้าที่แพทย์ต้องให้การดูแลสตรีหลังการทำแท้ง

คริสตจักรคาทอลิกในฟิลิปปินส์มีสมาชิกกว่าร้อยละ ๘๐ ของประชากรทั้งประเทศรวมจำนวน ๑๐๐ ล้านคน ซึ่งคริสตจักรคาทอลิกประสบความสำเร็จในการคัดค้านกฎหมายวางแผนครอบครัวในฟิลิปปินส์มานานกว่า ๑๕ ปี จนกระทั่งรัฐบาลประธานาธิบดีเบนิโน อากีโนที่ ๓ ได้ลงนามกฎหมายคุมกำเนิดฉบับใหม่เมื่อเดือนธันวาคม ค.ศ. ๒๐๑๒ ทั้งนี้ กลุ่มคริสตจักรได้ประณามกฎหมายฉบับนี้ว่า เป็นภัยคุกคามและเป็นความชั่วร้ายต่อชีวิต นอกจากนี้ยังได้ประณามนักการเมืองและประธานาธิบดีอากีโนที่พยายามผลักดันและบังคับใช้กฎหมายฉบับนี้ ในขณะที่ การปฏิเสธกฎหมายคุมกำเนิดอย่างยาวนานเช่นนี้ ส่งผลให้สตรีชาวฟิลิปปินส์กว่า ๔,๕๐๐ คน ต้องตายด้วยปัญหาการตั้งครรภ์ และยังมีปัญหาอื่นๆ ตามมา อาทิเช่น ปัญหาการตั้งครรภ์โดยไม่พึงประสงค์ด้วยเหตุของการขาดความรู้หรือความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการคุมกำเนิดและการตั้งครรภ์ จำนวนกว่า ๘๐๐,๐๐๐ กรณี รวมไปถึงการทำแท้งโดยผิดกฎหมายโดยเฉลี่ย ๔๗๕๐๐๐ กรณี ต่อปี

กระบวนการพิจารณาคดีของศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา

เนื่องจากกระบวนการยุติธรรมของประเทศฟิลิปปินส์เป็น “ระบบศาลเดี่ยว” คือศาลยุติธรรมที่มีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาททุกประเภท ในขณะที่ “ระบบศาลคู่” ได้กำหนดให้ศาลยุติธรรมมีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาทในคดีแพ่งและคดีอาญาทั้งปวง ส่วนการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายหรือการตรวจสอบความชอบด้วยกฎหมายของการกระทำทางปกครองจะอยู่ในอำนาจของศาลรัฐธรรมนูญ และศาล

ปกครองตามลำดับ ฉะนั้น การตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมายโดยศาลสูงสุดจึงอยู่ภายใต้ขอบเขตของกระบวนการพิจารณาคดีอาญา และกระบวนการพิจารณาคดีแพ่ง ทั้งยังต้องอาศัยหลักประกันขั้นพื้นฐานสำหรับกระบวนการพิจารณาคดี อาทิเช่นการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การได้รับทราบข้อเท็จจริงและตรวจเอกสารอย่างเพียงพอ การเสนอข้อเท็จจริง ข้อโต้แย้งและพยานหลักฐานของตน การคัดค้านผู้พิพากษาหรือตุลาการ เป็นต้น

สำนักการต่างประเทศ

บทที่ ๓

วิเคราะห์ปัญหาและผลกระทบ

จากการศึกษาดูงาน ณ ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ณ ประเทศฟิลิปปินส์ได้พบประเด็นหลายประเด็นที่จะวิเคราะห์ได้ ซึ่งพอจะสรุปได้ดังต่อไปนี้

(๑) ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาของประเทศฟิลิปปินส์เป็น “ ระบบศาลเดี่ยว “ ซึ่งมีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาททุกประเภททำให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้ทุกคดีความ อาจจะเป็นผลดีในด้านของการบังคับใช้กฎหมายในมุมมองและมาตรฐานเดียวกันของผู้พิพากษา แต่อาจจะเป็นผลเสียในด้านของความน่าเชื่อถือและความยุติธรรมในการตัดสินของผู้พิพากษาในคดีของแต่ละประเภท อันเนื่องมาจากท่านผู้พิพากษาแต่ละท่านอาจจะไม่มีความชำนาญในข้อกฎหมายของทุกๆประเภทของคดีที่ขึ้นมาสู่ศาลสูงสุดหรือศาลฎีกา

(๒) ผู้พิพากษาในชั้นศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาของประเทศฟิลิปปินส์มีจำนวนน้อยจึงทำให้มีองค์คณะในการพิจารณาคดีที่อุทธรณ์และฎีกาที่ไม่เพียงพอต่อจำนวนคดีที่อุทธรณ์หรือฎีกาขึ้นมา จึงทำให้ล่าช้าในการพิจารณาตัดสินข้อพิพาทในระดับชั้นอุทธรณ์และฎีกา โดยเฉพาะผู้พิพากษาชั้นฎีกาซึ่งมีเพียง ๑๕ ท่านเท่านั้น แต่ต้องวินิจฉัยคดีที่มีข้อพิพาททุกประเภท และต้องดูแลเรื่องเกี่ยวกับการบริหารของศาลล่างอีกด้วย

(๓) ในระดับชั้นศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาผู้จะดำรงตำแหน่งประธานศาลฎีกาเป็นบุคคลที่ถูกคัดเลือก และแต่งตั้งโดยประธานาธิบดีของประเทศจึงอาจมีการแทรกแซงในกระบวนการยุติธรรมได้ ถึงแม้ในปัจจุบันจะมีการปรับปรุงแก้ไขในกระบวนการสรรหาการเข้าสู่ตำแหน่งประธานศาลฎีกาของฟิลิปปินส์ก็ตาม

(๔) ในระดับชั้นศาลอุทธรณ์และฎีกาซึ่งมีอำนาจในการวินิจฉัยตัดสินคดีอิสลามที่ถูกอุทธรณ์หรือฎีกามาจากศาลชั้นต้น แต่ไม่มีผู้พิพากษามุสลิมที่จะทำหน้าที่วินิจฉัยข้อกฎหมายอิสลาม จึงทำให้เกิดการตัดสินคดีที่ไม่สอดคล้องกับข้อกฎหมายอิสลามในชั้นอุทธรณ์หรือฎีกา

บทที่ ๔

แนวทางแก้ไขปัญหาหรือปรับปรุงข้อดีข้อเสียเรื่องการค้าเงินกระบวนพิจารณาในชั้นอุทธรณ์และฎีกา

ระบบศาลยุติธรรมของประเทศไทยได้แบ่งศาลยุติธรรมออกเป็น ๓ ชั้น คือ ศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา กระบวนพิจารณาในชั้นอุทธรณ์และฎีกาของประเทศไทยค่อนข้างจะแตกต่างกับศาลต่างประเทศ เป็นผลให้การพิจารณาคดีในศาลไทยค่อนข้างล่าช้า กล่าวคือเราอุทธรณ์คำสั่งหรือคำพิพากษาของศาลชั้นต้น ไปยังศาลอุทธรณ์และศาลฎีกาเป็นลำดับชั้นศาลไป และโดยทั่วไปในการอุทธรณ์ฎีกาสามารถอุทธรณ์ฎีกาได้ทั้งหมด ไม่ว่าในปัญหาข้อกฎหมายหรือในปัญหาข้อเท็จจริงรวมทั้งในเรื่องดุลพินิจของศาลด้วย ซึ่งแตกต่างไปจากในต่างประเทศ ซึ่งปัญหาข้อเท็จจริงมักจะยุติในศาลชั้นต้น ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาจะพิจารณาปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ทำให้ภาระในการพิจารณาคดีของศาลสูงในต่างประเทศมีค่อนข้างน้อย เพราะฉะนั้นปัญหาที่ขึ้นสู่ศาลอุทธรณ์ก็ดี ศาลฎีกาก็ดี จึงมีเป็นจำนวนมากและในการพิจารณาในชั้นศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาอาจกล่าวได้ว่าเป็นการพิจารณาซ้ำในปัญหาที่ศาลชั้นต้นพิจารณามาแล้ว เพราะฉะนั้นภาระของผู้พิพากษาศาลไทยค่อนข้างจะหนักและเป็นผลให้การพิจารณาคดีแต่ละคดีก็จะแล้วเสร็จเป็นอันยุติต้องใช้เวลาอันยาวนาน และในขณะเดียวกันก็เกิดข้อวิจารณ์กันมากเหมือนกันว่า แม้ผู้พิพากษาศาลสูงจะเป็นผู้มีประสบการณ์ในการพิจารณาพิพากษาคดีมานาน แต่ในปัญหาข้อเท็จจริงผู้พิพากษาในศาลชั้นต้นได้เห็นบุคลิกลักษณะและอากัปกริยาของพยานโดยตรง การวินิจฉัยข้อเท็จจริงในศาลชั้นต้นน่าจะถูกต้องหรือเที่ยงตรงมากกว่าซึ่งเป็นปัญหาที่ถกเถียงกัน ปัญหาต่าง ๆ เหล่านี้ในต่างประเทศไม่เกิดขึ้น แต่ในบ้านเราศาลอุทธรณ์ทำหน้าที่ตรวจสอบการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลชั้นต้นด้วย หรือในขณะเดียวกันศาลฎีกาก็ทำหน้าที่ตรวจสอบการวินิจฉัยข้อเท็จจริงของศาลอุทธรณ์ด้วยทำให้เหมือนกับพิจารณาปัญหาซ้ำซ้อนและเป็นภาระทำให้คดีค่อนข้างที่จะล่าช้าเนื่องจากระบบอุทธรณ์ฎีกาในปัจจุบันมีส่วนสำคัญที่ทำให้การพิจารณาพิพากษาคดีล่าช้าดังกล่าว จึงมีแนวความคิดที่จะปรับปรุงระบบอุทธรณ์และฎีกาให้การพิจารณาพิพากษาคดีรวดเร็วขึ้น โดยนำระบบสองชั้นศาล มาใช้ โดยให้อุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลชั้นต้นไปยังศาลชั้นอุทธรณ์และให้เป็นที่สุด และจะอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้เฉพาะเมื่อได้รับอนุญาตจากศาลฎีกา แนวความคิดนี้จะช่วยให้ย่นระยะเวลาลงไปได้และช่วยให้ศาลชั้นอุทธรณ์มีความสำคัญเพิ่มขึ้นและทำให้ศาลฎีกาสามารถพิจารณาคดีที่สำคัญได้ละเอียดรัดกุมมากยิ่งขึ้น

บทที่ ๕

สรุปและข้อเสนอแนะ

จากการไปเยี่ยมศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกา ณ กรุงมนิลาประเทศฟิลิปปินส์ ซึ่งศาลสูงสุดหรือศาลฎีกาของประเทศฟิลิปปินส์เป็น “ ระบบศาลเดียว “ ซึ่งมีอำนาจวินิจฉัยข้อพิพาททุกประเภททำให้ศาลมีอำนาจพิจารณาวินิจฉัยได้ทุกคดีความ อาจจะเป็นผลดีในด้านหนึ่ง และอาจจะผลเสียอีกด้านหนึ่ง และจำนวนผู้พิพากษาในศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกามีจำนวนน้อยมากถ้าจะเปรียบเทียบกับศาลในประเทศไทย จึงทำให้ปริมาณคดีที่เข้าสู่ศาลอุทธรณ์ และศาลฎีกาจะพิจารณาไม่ทันในกรอบเวลาที่เหมาะสม ส่วนอำนาจหน้าที่ของผู้พิพากษาในศาลสูงหรือศาลฎีกา มีหน้าที่ในการพิจารณาพิพากษาคดี ถือเป็นภารกิจหลักของศาลสูงสุดที่ต้องดำเนินการตามกฎหมาย และตามรัฐธรรมนูญ สำหรับการพิจารณาฎีกานี้ต้องเป็นฎีกาในปัญหาข้อกฎหมายเท่านั้น ส่วนปัญหาในข้อเท็จจริงต้องเป็นที่ยุติแล้วจากศาลล่าง และมีอำนาจในการตรวจสอบความชอบด้วยรัฐธรรมนูญของกฎหมาย โดยการวินิจฉัยข้อโต้แย้งเกี่ยวกับสิทธิที่มีผลบังคับตามรัฐธรรมนูญรวมทั้งการพิจารณาวินิจฉัยกรณีการใช้อำนาจโดยมิชอบและปราศจากอำนาจโดยหน่วยงานของรัฐซึ่งจะได้กล่าวโดยละเอียดในหัวข้อต่อไป

ข้อเสนอแนะ

(๑) สามารถอุทธรณ์คดีเกี่ยวกับครอบครัวและมรดกอิสลามได้ เมื่อคู่ความคนใดคนหนึ่งที่ไม่พอใจจากคำพิพากษาของศาลชั้นต้น เพราะให้คำพิพากษาของศาลชั้นต้นเป็นที่สุดนั้นเป็นการตัดสิทธิขั้นพื้นฐานของบุคคลนั้นๆ ที่สามารถกระทำได้ ดังเช่นที่ประเทศฟิลิปปินส์ คดีที่เกี่ยวกับกฎหมายครอบครัวและมรดกอิสลาม ถ้าคู่ความใดไม่พอใจจากคำพิพากษาของศาลล่าง สามารถที่จะอุทธรณ์คดีนั้นได้ในชั้นศาลสูงสุด หรือศาลฎีกาได้

(๒) ควรขยายเขตอิทธิพลไปประจำการที่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาเพื่อพิจารณาพิพากษาคดีเกี่ยวกับครอบครัวมรดกอิสลามเป็นไปตามบทบัญญัติของหลักกฎหมายอิสลามที่ถูกต้องเมื่อคดีนั้นมีการอุทธรณ์ขึ้นมา เพราะจากบทเรียนที่ประเทศฟิลิปปินส์ซึ่งคดีครอบครัวและมรดกอิสลามเมื่อมีการอุทธรณ์ขึ้นไปศาลสูงเพื่อพิจารณาคดีใหม่แล้ว คำพิพากษาที่ออกมาไม่น่าสอดคล้องกับบทบัญญัติของกฎหมายอิสลามเนื่องผู้พิพากษาที่พิจารณาคดีนั้นไม่รู้บทบัญญัติของหลักกฎหมายอิสลาม จึงทำให้เกิดการไม่ยอมรับในคำพิพากษานั้น

(๓) ให้ตะโตะยุติธรรมเทียบเท่าผู้พิพากษา สามารถเป็นเจ้าของสำนวนคดี สามารถเรียกพยานหลักฐานด้วยตนเอง มีระดับชั้นเลื่อนขั้นได้ มีการอบรมสัมมนาดูงานเป็นระยะ และอายุเกษียณราชการ ๗๐ ปี

ภาคผนวก

สำนักการต่างประเทศ

